

Szerkesztői iroda:

Belmagyar-utca végén (Máriaffy-ház), a hová a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendők.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 16 forint. Negyedévre . . . 4 forint.
Félévre . . . 8 forint. Egy hónap . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 5 krajczár.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.
Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Belközép-utca 33-ik szám.

Egy négyszög cenziméternyi tér ára 4 krajczár. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 1 forint.

Bélyeg-illeték minden hirdetés után 30 kr.

Hivatalos közlemények sora 5 forint.

Nyilvtéri czikkek garmond sora után 20 kr. fizetendő.

Régi nóta.

Vásott hegedűn játszik Lueger ur és az osztrák tartomány gyűlés kopott nótákat. A kik emlékeznek a Bach-korszakra s később a Schmerling provizóriumára, azoknak még most is fülében cseng e kopott nóták hangja. Az új nemzedék kevésbé ismeri e hangszeret és ezt a melódiát.

Mohón kívánják, hogy úgy járjuk a tánczot, a mikéntők huzzák. Tartunk taktust, ne oldalogjunk és ha kifáradnánk, akkor is járjuk tovább. Pihezőnk ne legyen. Lélekzetet is csak úgy vegyünk, ha ő megengedik.

Sadova, Königrätz és a politikai pucok siralmas lánczolata kissé leszoktatta az osztrákokat erről a nótázó materierről. Meg is tanulhatták volna, hogy Magyarországon nekik nem patrimoniumok. A Gondviselés úgy intézkedett, hogy a mi országunk ne legyen másnak a tulajdona. A történelem is így intézkedett. Törvényeink is így intézkednek.

Már azt hittük, hogy a gondviselésnek, a történelemnek és a jogkönyvnek bevégzett tényeit nem veszik újabb felelő alá.

Csalódtunk. A régi nótát unisónó kezdik. Primhegedűsnek a Lueger karmester csapott fel. Szekundál néző az alsó ausztriai tartomány-gyűlés és a prágai cseh lapok huzzák a nagy-lyugót. A többi kiegészíti az orchestert. Különben a muzsika fálsh.

Senkinek nincs kedve ilyen macs-lánczra tánczolni. Meg sem ijed senki a réztányérok éktelen csattogásától. Mindenki lát a maga dolog után, meg a kitűzött uton, azzal a tudattal, hogy a karmester sorsa nem osztrák lapok habbjain dől el.

Ügyeikbe a magyarok közül senki nem avatkozik. Ha alkotmányosan élnek, szóba állunk velük, mint önjogú polgárral. Ha nem önjogúak, akkor kisközlünk. Dolgukat elintézi majd a gyámhatóság.

A ki tutorság alatt van: nincs képesítve, a ki nem ura sorsának: nekünk nem kell. Mit csinálnánk vele? Beváltani a szavát úgy sem tudja. Az ilyen negatív jogalanyról sem nem tárgyalunk, sem nem alkuszunk, sem egysegre nem lépünk. Annnyal kevésbé ijedünk meg, ha egy olyan szájhős, minő Lueger, így beszél: mielőtt külön vámsorompó állítatnék Ausztra és Magyarország közé — masiroznak. Már

mint ő! Ide masiroznak és elfoglalják hazánkat! Igazán mulatságos. Ezzel szemben a mi álláspontunk ez:

Valeat quantum valere potest. Csinaljanak egymás közt a mit akarnak és a mit tudnak. Harapják le saját fejüket. Nyújtózkodjanak légvéreikkel ismeretlen kolóniákig. Buktassanak minisztereket. Építsenek Wolf urnak ma-zuleumot. Állítsák vissza a cseh királyságot. Hozzanak új nyelvredeleket.

Verjék be egymás orrát Prágában. Nem szólunk belé. Semmi közünk hozzá.

Akkor se szólunk nekik, ha kárt vallunk. Sem ajándékot nem kérünk, sem áldozatot. Ha megindul az orrunk vére, azt fogjuk hibáztatni, a ki nevünkben eljár.

Nem az ellenségtől várjuk, hogy minket győzelemhez juttasson, hanem saját vezérletünktől. Csak azt kívánjuk, hogyha Ausztria meghüti magát, ne mi legyünk podagráskok. Né mi sántítsunk, ha fáj neki alába? Ne mi botorkáljunk, mivel ő megvakult? Semmi kedvünk Ausztria betegsége miatt a kórházba menni.

Mindenki legyen önmagának beteg s ne másnak. Mi Ausztria helyett nem ehetünk, nem ihatunk, nem alhatunk. Belegyek sem lehetünk helyette. Alkotmányunkról nem mondunk le azért, mivel hogy ő a magával élni nem tud.

Neki hiányzik a kvalifikációja arra, hogy gazdaságában önálló módon intézkedjék. Nekünk meg van ez a kvalifikáció. Azt kívánjuk, hogy ne éljünk vele. Vagyis: vágjuk le a kezünket, mivel ő megkötözte a magát. Bolond kívánság.

Mivel nem teljesítjük: szidalmaznak. Okoskodásuk válogatott nyelvelés.

Kárhoztatnak, hogy ki akarjuk a helyzetet használni. No bizony. Mintha az állam élete, külső viszonylatokban, nem a helyzet kihasználásából állana. Igenis, kihasználjuk. Nincs itt más elv, mint „kaparj kurta!”

Az osztrákok fenhéző hangja meg nem tántorít nálunk senkit. Bátran elmondhatja hazánk: alios ego vidi ventos. Magyarul: láttam én már karón varjút. Hát csak „Huzd, ki tudja meddig huzható!”

Kopott a nótád, vásott a vonód, repedt a hegedűd. Számba nem veszi ezt a macskamuzsikát senki.

Bartha Miklós.**Politikai hir.****Új rend a büntető törvényeséken.**

A jövő 1900. év első napján életbe lép az új büntető perrendtartás. Lényege ennek, hogy a büntettek egész sora esküdszéki bíróságok alá kerül. Ez az újítás meglehetősen sok előkészülettel jár és bírói körökben azt tartják, hogy a bírói, de különösen az ügyész karnak szaporítására nagy szükség lesz. Hogy ennek be kell következni, noha az igazságügyi kormány eddig nem is gondolta, mutatja az, hogy hosszadalmas esküdszéki tárgyalásokat majd a következő deliktumok esetén kell tartani.

Felügyelet; a királyi tetteles bántalmazása; hüllenség; lázadás; gyilkosság; szándékos emberölés; személyes szabadság megsértése (három hónapon túl); kitétel; elhagyás; halált okozott testi sértés; közegészség elleni büntetés; gyermekrablás; szökés; rablás; gyújtogatás; vízáradás okozás; közveszély megrongálások; közveszély cselekmény (ha életvesztéssel járt); megvesztetés (csak bizonyos esetei) és végül nyilvános felhívás a fennebb felsorolt büntettek elkövetésére.

Ezzel szemben nem kerül majd esküdszéki elé, ellentétben a mai állapottal, a magánosok ellen elkövetett rágalmozás és becsületsejtés, a melyekre nézve a büntető törvényesek kompetenciájára lett kimondva. Ha az esküdszéki elé utalt ügyek nem is mindennaposak, de oly számosan vannak, hogy az új rend mindenestre nagy munkaszaporulattal fog járni.

Az erdélyi ev. ref. egyházkerület közgyűlése.

A folyó évi április hó 18-án tartott egyházkerületi közgyűlés 11 jvi szám alatt kelt határozata alapján, az 1899. évi egyházkerületi rendes közgyűlést, Kolozsvár városába, az ev. ref. theol. fakultás dísztermében, folyó évi május hó 25. napjának délelőtti 9 órájára hívom össze.

Végrehajtási utasításunk 54. §-a értelmében jelzem, hogy igazgatótanácsunk kijelölése szerint, a közgyűlés főbb tárgyai a következők lesznek:

1. Egyházkerületi gyászünnepele tartása, b. e. Szász Domokos elhunyt püspök aa. fölött.
2. Pöt. dr. Bartók György püspök aa. ünnepeles beiktatása.
3. Az ifjú papok kibocsátása.
4. A püspök választás folytatás megüresedett egyházkerületi főjegyzői állás betöltése.
5. Igazgatótanácsai előterjesztés:
 - a) A hetsbizottság javaslatára vonatkozólag.
 - b) Az igazgatótanács titkári állás betöltésére nézve.
 - c) Gondnokok és tanárok választása iránt.
6. Püspöki, igazgatótanácsai és tanügyi évi jelentések.

Kolozsvárt, 1899. április hó 19.
Báró Bánffy Dezső,
egyházkerületi főgondnok.

A köbányaiai küldöttsége Darányi miniszternél.

(Saját tudósítónktól.)

Budapest ápr. 27.

Ma délután öt órakor fogadta Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter a köbányai sertes kereskedelmi csarnok küldöttségét. A küldöttség délelőtti tisztelgett már Széll Kálmán miniszterelnöknél és Hegedűs Sándor miniszternél.

Tolnay Lajos orsz. gyűlési képviselő, a küldöttség szónoka meleg szavakban esetezte a sertes kereskedelmi helyzetét, mely nemcsak a kereskedőket, hanem közvetve a gazdaság közönség érdekeit is mélyen sérti. Ők, — ugymond, — teljes bizalommal vannak a miniszter működése iránt, a ki mindenben a magyar gazda közönség érdekeinek is valószínűs óre és kéri, a mennyiben lehetséges a káros viszonyokat orvosolni és lehetővé tenni, hogy Németségába a kivétel engedélyeztetése, mert a németek behozatali tilma sem nem szükséges, sem nem logikus. A mi pedig Ausztriát illeti, tegye lehetővé, hogy a káros rendeletek vissza vonassanak.

Darányi Ignác Tolnay beszédére a következőképen válaszolt:

Az ő méltósága által felhozottak két részre oszlanak. Az egyik rész a németországi, a másik az európai exportra vonatkozik. — A mi a németországi exportot illeti, nekem e kérdés már is sok gondot okozott és sajnálattal kell konstatálnom, hogy azok az intézkedések, a melyek a beviteli tilalom megszüntetésére elkövetettek mindezeideig sikerre nem vezettek. Az állategészségügyi szabályzatot a kereskedelmi minisztertel egyetértőleg rövid időn belül rendezni fogom. Azonkívül a sertes szállító kocsikat olyként fogom berendezni, hogy ezek fertőzethetlenné legyenek és ez az intézkedésem már július 1-én lép életbe. A sertes vágóhid a nagyobb igényeknek megfelelőleg már legközelebb elkészül. — A mi pedig Ausztriát illeti, mikor a kiegyezés perfect lesz remélem e kérdést kölcsönös engedelemmel sikerül jogos kívánalmainknak megfelelően elintézni.

Végül örömmel adok kifejezést, hogy a csarnok küldöttsége felkeresett bizalmáról biztosított. — (Hosszas éljenzés) — Ezután Tolnay képviselő bemutatja a küldöttség tagjait, kik a legszebb reményekkel távoztak a miniszternél.

Posta minden faluban.

Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter budapesti beszédében megígérte, hogy első teendői közé a levélhordás országos kiterjesztését fogja fölvenni. A miniszter hamar beváltja ígéretét, életbelépteti az új rendszert, a mely Magyarország minden községének megszerzi a postai összeköttetést. A kereskedelmi miniszter új rendszere a belügyminiszternek legutóbbi körrendeletében nyilatkozik meg.

A körrendeletben a miniszterium elrendelte, hogy minden nagyközség, továbbá min-

den körgyörgzői székhelyt képező kisközség, melyben postahivatal nincsen köteles attól a postahivataltól, melynek forgalmi köréhez beosztva van, a községek lakóinak számára érkezett, vagy azoktól feladott közönséges és ajánlott leveleket, levező lapokat, hírlapokat, áruminta- és nyomtatványküldeményeket; továbbá az értékküldeményekről szóló értesítőket és nyugtákat, valamint feladó vévényeket, a mennyiben azok átvételéről, vagy feladásáról az illetők önmaguk külön nem gondoskodnak, hetenkint legalább háromszor azzal a postaküldőnczel, ki a hivatalos levelek továbbításával megbízva van elhozni, illetőleg a postahivatalhoz elszállítani.

A küldőnc az értékküldeményeket, csomagokat, pénzes leveleket, utalvány-, utánvételi és megbízási pénzüszégeket is elviszi a postára. A postai szállítás céljaira minden nagyközség, illetőleg körgyörgzői szövetkezet egy oly tászkát tartozik beszerezni, mely két kulccsal zárható s mely kulcsok egyike az illető postahivatal, másika pedig a községek előjáróságának a postakezeléssel megbízott egyik tagjánál őrzendő meg. Lehetőleg minden községben a községházánál alkalmas és könnyen hozzáférhető helyen közháználra levélgyűjtő-szekrény állítandó fel. A községi, illetőleg körgyörgzői, esetleg az előjáróságnak a postakezeléssel megbízott tagja köteles a hivatalos levelek elküldése alkalomával a levélgyűjtő szekrényben összegyűlt leveleket kiszedni s az ugynevezett küldőnc postakönyvbe bejegyezni. A küldőnc az átvett postaküldeményekért és pénzüszegekért felelős.

A postaküldőncnek úgy a postára menet, mint jövet tilos koresmába menni, vagy bárhova betérni és idegeneknek a szállított anyagról felvilágosítást adni. Kézbessítési díj nem szedhető a közönséges és nem ajánlott levélpostai küldemények után a kézbesítő állás rendszeresítése esetében sem. Ellenben a községi posta-küldőnc, ha öt egyesek értékű küldemények és pénzüszegek vitével megbízzák, a küldemények után darabonként 5 krajczár közvetítési díjra tarthat igényt. A közönséget nem terheli szavatosság a magán küldemények és a pénzüszegek kezeléséből.

A községi postakezelő mulasztásai és visszafelvései azonban fegyelmi uton toroltnak meg. A községi postakezelő eljárása a községekben évenként tartatni szokott vizsgálatnál a járási főszolgabíró részéről megvizsgálendő. A községi postakezelő köteles a községi postaküldőnc működését ellenőrizni s a küldőnc ellen felmerült minden panaszt bejelenteni.

Új gyár az erdélyi részekben.**Aláírási felhívás.**

Alólirottak, a marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara kezdeményezése folytán, egy gyapjú-fonó és festő-gyár létesítését határozták el.

A vállalat czége „Marosvásárhelyi gyapjú-fonó- és festő-gyár szövetkezet.”

A szövetkezet székhelye: Marosvásárhely.

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA

1899. Április 28

Az én hollóm.

Egy kis hugának elbeszéli: E. Bíró Gyuláné.

Nos tehát, kedvesem, hallgassa meg az én hollóm történetét.

Épen ilyen vidám, bohókás leánya voltam, mint magácska mostan, mikor ajándékban kaptam egy szép fekete hollót, a melyet „Pista urfinak” neveztem el.

Egész piczi volt még akkor, én etettem-itattam; mert sem repülni, sem eledelt keresni nem tudott.

De nemsokára aztán szárnya kelt, repült ide s tova, hanem mindig gyorsan visszaszállt és nagy károgások közt jelentette, hogy újból itthon van.

Gyönyörű szép madár volt! Egészen szerelmes voltam bele, lehet a miért olyan fekete volt!

Mert be kell vallanom, hogy a barna szín iránt nagy előszeretettel viseltem (ez előszeretettel bőven kijut magácskának is) és mivel ép azon időtájt még nem öltött határozott alakot az én ideáлом, „Pista urfit” kényeztettem helyette.

És mondhatom, alaposan elkényeztettem. Nem bírt senki vele, csak én egyes-egyedül.

Roppant házastros, veszekedő természetű volt. Különösen a macskával és ku-

tyával élt örökös villongásban. Ugy is félték tőle, mint az ördögöt!

Írantom azonban „Pista urfi” nagyon kedves, gyöngéd volt mindig, szeretetét mindenképen kimutatta. Mikor dolgom volt is jöttem, mentem, léptem-nyomon követett — és ha dolgaimat végezve az ablakhoz ültem, ő is az ablakpárkányára szállt közelembre.

Ott kényeztettem egymást: én tollait simogattam és ő viszonzásul valóban megható gyöngédséggel, a csőrét huzogatta végig az ujjaimon, külön-külön s közben halkan, énekelve károgott és a felszemével hunyorgott — gondolom ezzel a megelégedését akarta kifejezni.

Ha látogatónba mentünk vagy kikocsiztunk, „Pista urfit” a tornácra hagytuk és ezt az időt ő is felhasználta és látogatókat tett a szomszédoknál. Mindenütt szerették.

Legszívesebben és a legtöbbet azonban a velünk szemben levő gazdaságiakademián, a gazdaságzat tanulónál időzött, ahol sokat traktálták és kényeztetették.

Kedves fiúk voltak azok! Személyesen egyet sem ismertem közülük, de „Pista urfi” rendre bemutatta nekem egy részét...

Rendesen megterhelten repült innét vissza, mindig volt valami köve a nyakára, hol levélke, hol névjegy, hol rózsaszablon-szebb. És milyen hűséges posta volt! A viláért, avagy jobban mondva egy nagy husdarabért, sem engedte volna meg, hogy ki-villem valaki más leoldozza a nyakáról a küldeményt.

Ha valaki közeledett hozzá, már vészjelzőlán károgott és olyat koppintott a csőrével az illetőnek a kezére, hogy menten „kibugygyant a vér. Ezért nagyon óvatosság voltak vele szemben.

És így én háborítlanul olvashattam a levélké és névjegyek tartalmát — amiket dehogy mutattam volna meg a mamának!

Persze magácska, kedvesem, bizonyára kíváncsi lesz: hogy mi volt ama levélké tartalma?

Ártatlan dolog! És akkor mégis úgy titkoltam — bár a levélké írója mindegyik közönyös volt előttem.

Istenem, mit szőtt volna hozzá a mama, ha olvassa:

„Szeretlek! Választ várok. B.B.” Vagy: „Noha „Pista urfi” az íróasztalomon óriási rendtelenséggel okoz, szívesen veszem, mert tulajdonosnője egy angyal, a kit imádok! K.G.” — Vagy: „Irígyem „Pista urfit”, fogadjon el Pistájának — ezerszer jobban fogom szeretni. P.”

És így tovább. Kaptam vagy husz levélkét és ugyanannyi névjegyet és Isten tudja hány rózsát! Azonban — dicséretre legyen mondva, — hogy e levélkék egyiktére sem küldtem választ, jól tudtam, hogy tréfa számba megy valamennyi.

Vagy magácska nem úgy tett volna — mi?

Na de nem lennék őszinte, ha elhallgatnám, hogy bizony nekem ez a dolog ropant sok élvezetet szerzett.

Maig is kedvesen esik visszagondolnom azokra a bohókás dolgokra.

Hát még ha látogatóim jöttek, milyen hecezett csapatunk „Pista urfival”. A barátainkkal hamar megbarátkozott, de barátaim iránt határozott ellenszenvet tanusított. Ha valamelyik hozzám közeledett, hogy kezet fogjon velem, már vészjelzőlán károgott és erősen felborzolta a tollazatát — a mi nála haragot jelentett — és kész volt az illetőt meglátadni az éles karmaival... Brr!

De nem engedték. Hanem aztán, ha nem vettük észre, mégis kitöltötte a bosszuját, az illető keztyűjét tépte szét, vagy a kalapját hordta el és meg sem állott vele, míg a ház tetejére nem ért.

Elvitázhatalan, hogy „Pista urfi” egy rendkívül szellemes, kedves fizető volt és bizony sajátjánálhag magácska, hogy nem ismerte őt sem személyesen.

Voltak különben más tulajdonságai is „Pista urfinak.” Szégyellem bevallani, ő kelmének nem voltak tiszta fogalmai „az enyém és tiedet” illetőleg. De hát édes Istenem, ki rónná fel ezt egy madárnak!

Csupa kacagás volt, hogy hordott ő össze mindenféle lim-lomot: ócska cipőt, piros rongyot, fényes üvegdarabokat, egy-egy elcsent kiflit stb. és mindezeket nagy károgások közben előmbre rakta és csakhogy a fülemnél fogva nem huzott, hogy nézzem már: mit hozott ő nekem?!

Mindenkéfelett azonban a papirost szerette — ki tudja melyik tudósak a szelleme élt benne — és ha vagy egy könyvet elcsenhetett, azt addig le nem tette, míg minden lapját szét nem hasogatta, diadalmasan károgya.

Nálunk azonban nem áldozhatott eléggé tudományos hajlamainak (mert mindig szemmel tartottuk), fogta hát magát és beröppint a gazdasági akadémia tantermébe és ott elégitette ki tudományosmáját. Rendesen a reggeli órákban tárványt voltak az ablakok. Azonban rajta is beteljesült azon elcsépel, de igaz közmondás, hogy: „addig jár a korszó a kutra, míg eltörik!”

Egyszer a szolgáló reálesett, a mint épen a tankönyveket hasogatta és úgy vágott egy nagy könyvet „Pista urfihoz”, hogy rögtön eltört a lába.

Alig tudott szegény haza repülni. És milyen panaszosan károgott... Oh, milyen rossz napom volt az nekem.

Hamarosan bekötöttük sérült lábát — de mindhiába!

Két napi kínos szenvedés után szivettépő károgások között szegény „Pista urfi” a másvilágra költözött. És akár szegény, akár nem, keservesen megsiratám.

Hanem fiatal leánynál a boru gyorsan oszlik el...

Másnap már szomoró jelentést küldtem szét közelebbi ösmerőseimnek. A mely így hangzott:

„Fájdalom dult szívvel tudatom, hogy kedvenc, felejthetetlen hollóm: „Pista urfi” ki tudományos buvárlatairól és expedicióiról nagy hírnévre tett szert, egy szerencsétlen baleset következtében hirtelen elhunyt.

Temetése — egy barátságos csendes oszonnával lesz egybekötve, a melyre a jó barátok, jó barátok és rokonok szomorúan meghívhatnak.

Tartama egyelőre 50 évben állapittatik meg.

Az üzletrészek egyenként 50, azaz ötven koronában állapittattak meg; melyeknek 10%-a, azaz minden üzletrész után 5 kor befizetendő.

A szövetkezeti üzletrészek többi részének mikor és mily részletekben leendő befizetését az alakuló közgyűlés fogja meghatározni.

A vállalat megalapításához — ingyen telek mellett szükségeltető mintegy 100 ezer koronából lehetőleg 30 ezer koronának kamatmentes államkölcsön, a további mintegy 70 ezer koronának pedig mintegy 1400 drb., egyenként 50 koronáról szóló részjegy aláírása útján való összehozatala czéloztatik, mely utóbbira ezennel nyilvános aláírást nyitunk.

A mennyiben a szükségletnél nagyobb összeg jegyeztetnék, az alapítók fenntartják maguknak a jogot, hogy azt megfelelően leszállíthassák.

Az üzletrészek aláírásának zárhatár-idejüül folyó évi június hó 1-je tüzetik ki.

A szövetkezeti tagok a „Marosvásárhelyi gyapju-fonó- és festőgyár szövetkezet” kötelezettségeiért csak részjegyeik erejéig tartoznak felelősséggel; másrészt azonban a szövetkezet tiszta jövedelméből, a közgyűlés által évről-évre megállapítandó osztalekban részesülnek.

Az alapítók fenntartják maguknak az első három évre való kinevezését.

A szövetkezet tagjai az alakuló közgyűlésre hirdetmény és közvetlen meghívók útján fognak meghívattatni.

Marosvásárhelyt, 1899. április hó.

Mikó Árpád s. k., Báró Kemény Ákos s. k., Eckwert József s. k., Bürger Albert s. k., Deák Lajos s. k., Törpényi János s. k., Harmath Sándor s. k., Désy Zoltán s. k., Tauszik B. Hugó s. k., Szabó István s. k., Farkas Mendel s. k., Fekete Jakab s. k., Schwarz Zsigmond s. k. Gáspár Gyula s. k., Sz. Szakács Péter s. k.,

A Kárpát-Egyesületből.

Az E. K. E. balneológiai szakosztályának ülése.

Kolozsvár, ápr. 27.

Élénk és népes gyűlést tartott tegnap délután az Erdélyi Kárpát-Egyesület balneológiai szakosztálya Heppes Miklós elnöklésével. Jelen voltak: Akontz Károly dr., Bartha János dr., Burger Frigyes, Kántor József, Kardoss Kálmán, Kolbenheyer Bertalan, Kovács Géza, Merza Gyula, Rudas Gerő dr., Sárdi Lóráncz, Török Imre dr., Pataki Jenő dr., Veisz József dr., Versényi György dr., Radnóti Dezső stb.

Előnk a gyűlést megnyitván, napirend előtt felszólalnak Bartha János dr. és Török Imre dr. és a homoródi víz töltésére vonatkozólag közegészségügyi szempontból kifogásokat emelnek. A szakosztály ezek alapján felszólítja a bérlet, hogy a töltés és dugaszolás körül felmerült hiányokat enyhítse el.

Főtáitár bemutatja a pénzügyminiszter leirát, melyben jelzi, hogy Maros-Ujvár sósfürdőjének fejlesztése érdekében a szükséges előintézkedéseket megtette. Öröndetes tudomásul szolgál.

Főtáitár jelenti, hogy a szakosztály Farkas Géza dr. javaslata alapján felírt a kereskedelmiügyi miniszterhez, kérvén, hogy intézkedjék, miképp a vasuti étkézőkúpekban magyar ásványviz is legyen kapható. A kereskedelmi miniszter leküldi erre vonatkozólag a nemzeti közeli hálókocsi-társulat nyilatkozatát, mely szerint eddig az étkézőkúpek borszáit, most mohai Ágneszt használták. Az előbbivel differenciái támadván, ezért most csak mohai víz van. A szakosztály a

társulat nyilatkozatát véleményadás végett elküldi a borszéki üzletigazgatóságához.

Zerkovitz Emil dr. hosszabb beadványban fejti ki ama tervét, hogy miképen lehetne az erdélyi fürdőket fejleszteni. Javaslata szerint meg kellene nyerni az uralkodóház tagjait, hogy villákat építsenek az erdélyi fürdőkben. A szakosztály kiadja a beadványt az elnökségnek, hogy megfelelőleg puhatóldozék a terv kivihetősége szempontjából.

Főtáitár bemutatja a külföldi konzulatok válaszait ama köriratra, hogy miképen lehetne ásványvizeinknek a külföldön piacokat teremteni. A szakosztály meggyőződve arról, hogy ásványvizeink könnyen tért hódíthatnak a külföldön, hazai ásványviz ütleink megerősítése végett kimondja, hogy felkéri a kereskedelmiügyi minisztert, hogy a folyó év végéig lejáró 1890. XIII t. cz. megújításánál az ásványvizipart az állami kedvezményekbe részesítendő czikkeket közbe vegye fel, továbbá a kivitel előmozdítása végett beszerzi és az ásványviz tulajdonosok és érdekeltek rendelkezésére bocsátja, az összes államok kiviteli szakályait, rendeleteit, szállítási feltételeit és az ásványon kereskedők névsorát.

Főtáitár jelenti, hogy az összes vármegyék és városok az egyesület felhívására ellátlak attól a szádeküdtől, hogy az ásványvizre fogyasztási adót vessenek ki. Sőt Ungvármegye azt is kimondotta, hogy az ásványviznek mint gyógyító szernek megadóztatása teljesen hibás és méltánytalan eljárás lenne. Csak a leginkább érdekelt város, a székelyföld vezérvárosa Maros-Vásárhely volt az, mely igen súlyos fogyasztási adóval igyekszik az erdélyi ásványvizek elterjesztését meggátolni. Bemutatja a város szabályrendeletét, mely kifejezetten még a gyógyító vizekre is adót vet ki. A szakosztály megüt-közéssel értesül Maros-Vásárhely város eljárásáról és beható vita után kimondja, hogy ez ellen átir a székely kereskedelmi és iparkamarához, a városház és a belügyminiszterhez.

Sztójka fürdő ama beadványa, mely szerint a vasuti állomásokon és az összes személyszállító vonatokon ásványvizet árusítani óhajta és erre vonatkozólag a kereskedelemügyi minisztertől engedély kieszközlését kéri, hosszabb vitát provokált. Közegészségügyi szempontból az eszmét a szakosztály helyesli és felterjeszti azt a miniszterhez, megjegyezvén, hogy a szakosztály orvos tagjai a sztójka viznek, mint élvezeti víznek elterjesztését nem remélik.

A bűdöspataki fürdőről hosszabb ismertetést küldött be Möricz Károly tulajdonos, melyből örömmel győződött meg a szakosztály ez új fürdő szép fejlődéséről.

Főtáitár bemutatja a hazai összes kereskedelmi kamarák igen beos és értékes válaszait az ásványviz elterjesztésére vonatkozólag. A szakosztály kiadja a válaszokat a főtáitárnak, hogy azokból egy megfelelő jelentést dolgozzon ki.

Tusnád fürdőigazgatósága értesít, hogy a 30 frt alapítványi nem egyesítheti ki 100 frtra, mert az egyesület nem építette fel a Szent-Anna tó meléndékházát. A szakosztály felvilágosítja Tusnád fürdőt, hogy kizárólagosan a fürdőknek kötelessége, hogy ezt a menedékházat felépítsék. Az egyesület menedékházait a messzebb fekvő havasabb helyekre építi, mindazonáltal ezt a menedékházat is felépíti, ha az érdekeltek kellőleg tárgyalják.

Ezzel kapcsolatban jelenti a főtáitár, hogy a brassói menetiigyroda Tusnád-fürdő prospektusához klisek kölcsönzését kéri. A szakosztály megfelelő díj ellenében a kliseket engedélyezi.

Az orsz. balneológiai kongresszuson az egyesületet Hankó Vilmos dr. és Szilvássy János dr. képviselték. Tudomásul szolgál.

Merza Gyula bejelenti dr. Szombathelyi Gábot ur tagnak, kérvén, hogy a baln. szakosztályba soroztassék. A szakosztály az új tagot tagjai sorába felveszi.

IRODALOM.

A „Kolozsvári Lapok” Petőfi-számának tartalma: Petőfi Sándor és Szendrei Julia arcképe. Felolvasás Petőfiről. Dr. Ferenczi Zoltántól. (Arcképpel.) Kötemény. Ábrányi Emilől. (Arcképpel.) Cantate. Petőfi szelleme. Gr. Zichy Gázól. (Arcképpel.) Álmaltatj é. Jakab Ödöntől. Ötven év múltán. Jókai Móról és Bartók Lajosól. (Arcképpel.) Irodalom. Színház. Hétről-hétre. A fent közölt írók arcképein kívül közli a lap Székely Irén, E. Kovács Gyula és Farkas Ödön arcképeit, a kik közreműködésükkel emelték a Petőfi-ünnep fényét.

SZÍNHÁZ.

Az egér. Pailleron egyik legkiválóbb vigjátékírója volt a francziáknak. Csak pár nappal ezelőtt halt meg s a franczia lapok ugyancsak mostohán bántak vele. Szükszávuán, alig pár sorban parentálták el. Ismerni kell az okot is. Francziaországban most mindenki a szerint bántak el: milyen állást foglalt a Dreyfus ügyben? De eltekintve a Dreyfus ügytől, a tegnapi Pailleron darab előadásáról fogunk szólni. Egy-két próba bizony ráfért volna még. Az ilyen darab első sorban jó összjátékot kíván. Ez hiányzott tegnap. A szereplők dicsegetes törekvését azonban méltányoljuk. A czimszerepet Vászár-helyi Vilma játszta. — A kisasszony eddigi szereplésével is megnyerte a közönség rokonszenvét; most pedig bebizonyította, hogy nagyobb feladatokra is képes. Mert Moisannd Mártha határozottan nagyobb szabású szerep, első rendű művészi feladat. Vászár-helyinek pedig figyelemreméltó sikere volt benne. Jó tulajdonságai leginkább ebben a szerepében érvényesültek. Ezek közt a jó tulajdonságok közt említjük ezt, hogy a kisasszony mindig diszkrét és sohasem affektál. Bájós Mártha volt, ki természetes egyszerűségével és közvetlenségével hatott. Hozzá a kisasszony kifogástalan készűtséggel játszott. Járjon csak mindig ezen az úton: akkor haladni fog. Simiers Maxot Bónis Lajos sikerűlten játszta. Több könnyűség talán elfért volna, de ezt inkább a próbahiánynak tudjuk le. Az ilyen szerepnek a próbának kell megérnie. Moisanndét Luczkó Aranka, Woiska Clotilde grófnét Miklósi Ilona játszták, mindketten tisztességes sikerrel. Rimband Peppában Horváth Paula kitűnő szerephez jutott, mely pompásan illett az ő élénk temperamentumához s ha több finomság lett volna benne, teljes sikerrel számolhatnánk be. Hatala Györgyike Saganey Hermin báróné nem neki való szerepében igyekezett elfogadható lenni.

(b. á.)

— Darabváltozás. Az „Itthon” mai színházi előadásának műsorában az egyik darabot megváltoztatta a színház igazgatósága, mert a „Pajkos diákok” című operette egyik szereplője, Perényi Margit kisasszony rekedt. A kisasszony, tekintettel a jótékony célra, így is elakarta játszani a szerepet, de az igazgatóság nem engedte meg. Így az előre jelzett „Pajkos diákok” helyett „Carmen” második felvonása adatik.

Az „Itthon” főpróbája. Egészen tele színház előtt tartották meg ma az „Itthon” estéli előadásának főpróbáját. A mit előre jószoltunk, az csakugyan be fog teljesezni, mert

— Bányám — és kedves hangja lassu volt és ijedt — ki — ki ez az ur?

Megmondtam neki.

— Drágám, mondtam, ez a te atyád.

— És ezen szavak hallatára és a Rózsikám fájdalmas kiáltására láttam, hogy a fiam barna arca elszápadt.

* * *

Egy órával később már egyedül voltunk, mert ő elment. Szenvedélyes könnyekkel könyörgött, hogy engedjék őtet nálunk maradni, az atyja szeretetteljes szavaitól, mert megvallani, hogy az elég gyöngéd volt hozzá, elfordult és annak ölelő karjait eltaszította magától.

Végre megértettük vele, hogy el kell mennie, hogy az atyjának joga van őtet elvinni és ekkor azt kiáltotta, hogy ha már mennie kell, úgy hát elmegy rögtön. Mert megszokadna a szíve, ha az atyja indítványát követné és néhány napig velünk maradna. Nem, azt nem bírni ki; engedjük, hogy rögtön menjen. — És elment keservesen, zokogva és mindvégig rajtuk csüngve és az a ház, melyet áldásos jelenléte felderített üres, volt és szomorú.

Nagyon gyenge és fáradt öregembernek éreztem magamat, a mint céltalanul bolyongtam a kertben, a hol őtet nem rég folyondárokat felkötözni láttam. A ház és a kert tele volt vele. Úgy tetszett előttem, mintha minden fordulatnál az ő nevétől arczját látnám és pajzán hangját hallanám. Penelop a szobájába ment; tudom, hogy azért vonult oda, hogy jól kisírja magát. — Talán künt a holdvilágnál én is ugyan azt tettem. — Az nem határoz semmit.

De vajjon Jack hol volt. Nem láttam őket egymástól elbucszni.

A mint a fillegória előtt mentem el, hol egy pár órával ezelőtt dolgoztak és a nyitott

az estéli színházi előadás a szó szoros értelmében nagyszabású lesz. A próbán jelen volt publikum a legnagyobb elragadtatással hallgatta a hangverseny egyes számait és általános a vélemény, hogy ilyen magas művészi nívón álló hangversenyt mostanában nem igen produkáltak Kolozsvárt. E mellett a hangverseny csupa érdekes számból van összeállítva. A Hunyady nyitány, a hogy a szinpadon dirigálja Stephanides Károly, frenetikus hatást fog tenni. Bagotai Lengyel Ernő két zongoraszáma, egyik Beethowentől, a másik Reményitől valóságos szenzáció számba megy. Rizei Margit nagy virtuozitással éneklí „Erdáni”-ból a nagy áriát. Fehér József pedig a Wagner darabban hatalmas hangját érvényesíti. — Ezen hangversenyen ismeri meg a publikum Kolár Viktort, ezt a 10 éves gyereket, ki már is nagy művész. A hogy a Vieuxtemps darabot játsza próbán, felülmulta a jelenvolt közönség várakozását. Nyárai helyi kupléi kitűnők. Ha ehhez elgondoljuk Bánk-bán negyedik felvonását olyan művészekkel, mint E. Kovács Gyula, Fáy Szeréna és Szentgyörgyi. A végén pedig Carmen második felvonását oly énekesekkel, mint Székely Irén, Mezei, Fehér, Kassai: akkor fogalmat alkotunk magunknak arról, hogy milyen estéje lesz ma annak a publikumnak, mely 10 nappal előbb elkapkodta az estély összes jegyeit.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, április 28.

— Az „Itthon” javára. Szvacsina Géza, Kolozsvár város polgármesterétől lapunk szerkesztője ma a következő levelet vette:

Kolozsvár, 1899. ápril. 28.

Kedves barátom!

Az „Itthon” javára a mai napon rendezett hangverseny alkalmából a jótékony célhoz anyagiilag mi is hozzá akarunk járulni és ezért a magam részéről 5 frtot és Deák Pál főkapitány részéről szintén 5 frtot, tehát összesen 10 frtot idel mellékelve azzal a kérréssel küldök, szíveskedjél azt elfogadni és rendelkezése helyére juttatni.

Szerető barátod

Szvacsina Géza.

*

Köszönettel nyugtázzuk s átadjuk Székely Miklós, az Itthon pénztárnakának.

— A vidéki hírlapírók tiszteltégése Hegedűs Sándor miniszternél. A vidéki hírlapírók országos szövetségének hét tagból álló küldöttége tiszteltett tegnap délután 4 órakor Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszternél, hogy kineveztetése alkalmából küldvöljék. A küldöttség tagjai voltak Kulinyi Zsigmond (Szeged), Barát Ármán (Temesvár), Szávay Gyula (Győr), Tiszti Lajos (Arad), Kuszko István (Kolozsvár), dr. Bréner Lajos (N.-Becserek) és Palócz László (Szeged). A miniszter igen szívélyesen fogadta a megjelenteket, kijelentvén, hogy mindenkor örömeire szolgál, ha figyelemmel lehet érdekeik iránt. A küldöttség ez alkalomból meghívta a minisztert a vidéki hírlapírók országos szövetségének Fiumében május hó 21-én tartan-

dó kongresszusára, mit a miniszter szívesen fogadván, megígérte, hogy a kongresszus sikerét, a mennyire tőle kitelik, támogatásával lehetőleg elő fogja mozdítani.

— Sajtóper. Geng Ákos mulakatosnak Rucska Lajos házibirtokos ellen indított sajtóperében a végtárgyalásra a következő esküdtek vannak behíva:

Dr. Schilling Lajos, dr. Rohonczy Lajos, Gyulay Árpád, Hóry Béla, dr. Óváry Kelemen, Császár Dávid, dr. Ruzitska Béla, Schandl Mihály, Hankó Veres Károly, Matskási Pál, Bölönyi József, Nagy János, Endrasser Benedek, Schreiber József, dr. Issekut Hugó, Merza Gyula, Gajzágó Antal, Deaky Albert, Ferenczi Ignác, Kató József, ifj. Rucska Lajos, Melitsko Frigyes, Márczinkievicz Ignác, dr. Matusovszky András, dr. Frank Kis István, dr. Szamosi János, Nagy Gábor, br. Mannsberg Sándor, Makray Lőrinc, Eöry Tivadar, dr. Farkas Géza, Vikol Kálmán, dr. Vályi Gábor, Dávid József, Koszta József, dr. Veress Vilmos.

— Az Itthon tagjai és pártolói a mai előadás után a Központi Szálloda földszinti nagy termében gyűlnek össze barátságos vacsorára. Jelen lesznek a szereplők és a szintársulat többi férfi és nő tagjai is.

— Kinevezés. Mint értesülünk, Májai Béla urat, a Kolozsvárt állomászó es. és kir. helyőrségnél alkalmazásban lévő százados-hadbíró a király őrnagy-hadbíróvá nevezte ki. Az új őrnagy egyike a hadbírói kar legképzettebb tagjainak, kinek megérdemelt előléptetéséhez minden ismerőse és tisztelője őszintén kíván szerencsét.

— „Mindent rendben találtak.”

Kolozsvár város törvényhatósági bizottsága kiküldöttjei, a főispán és tiszti ügyészekből álló, az ugynevezett számonkérőszék napok óta vizsgálja a városi hivatalokat. Ma itt, holnap amott jelenik meg, s a végeredmény az, hogy: itt is, ott is — „mindent rendben talált!” Arról nem hallottunk, hogy a városi adóhivatalban megfordult volna a számonkérőszék tagjai és épen ezért melegen ajánljuk, hogy ne mulasszák el felkeresni ezt a hivatalt is. Arra aztán igen szépen megkérjük: ne méltóztatassanak kimondani, hogy ott is — minden rendben van. Nem a pénzkezelés, vagy a hivatalos ügyek ellátását értjük ezalatt, hanem ennek a hivatalnak befogadására rendelt helyiség és ennek belső berendezése az, a melylyel bizonyára a számonkérőszék tagjai sem lesznek megelégedve és a mit ott találnak, minden egyéb csak: rendnek nem nevezhető. Tessék csak jól megnézni azt a helyiséget és azt a berendezést, siralmasabb képet egyhamar alig lát valaki ennél. A helyiség szűk, ronda, alkalatlan. A belső berendezési tárgyak kopottak, rondák, piszkosak és úgy vannak egymásra halmozva, hogy a tisztviselő alig látszanak ki a sok ocska lomból. Ezen a tarthatatlan helyzetben okvetlenül változtatni kell, s mert most éppen alkalmoszerű a számonkérő szék tagjainak komoly figyelmét felhívni erre az állapotra és igen kérjük: tegyenek erről jelentést illetékes Lelyen és sürgecsék az adóhivatalnak ezelszerűbb, tágasabb és tisztább helyen való elhelyezését és ujonnan való belső berendezését, mert az állapot, a mely ott uralkodik, valójában tarthatatlan.

— Gyáripár Kolozsvárt. Ha azt kérdeznél valaki: van-e Kolozsvárt gyáripár,

A szertartás madárnnyelven fog végbe menni.

A rigó és varju viraszszon álmai felett!

A temetés csakugyan megtörtént és a meghívottak teljes számmal megjelentek.

Hanem az oszonna korántsem volt esendes. Nem viselkedtek egy cseppet sem temetéshez illően. Nevettek-zajongtak, mig én „Pista urfi” után buslakodtam.

De aztán annyit incselkedtek, tréfláltak velem, mig abból a jókedvből reám is elragadt.

Különösen egyik fiatal ember rokonom évődött velem sokat.

És minduntalan azzal kecsegtetett, hogy rövid időn egy más hollót hoz ő nekem.

Persze én siettem kijelenteni, hogy nem hiszem, hogy több olyan holló legyen a világon, mint a minő „Pista urfi” volt!

— Dehogyan nem! — biztosított ő — sokkal ügyesebb, szellemesebb lesz — fogadjunk? Tudja miibe? Egy....

De már erre ugy-e nem kíváncsi magácska? Eszerint elhallgathatom, hogy miibe fogadtunk.

Csak elég az hozzá, hogy az én kedves rokonom a hollót elhozta....

És csodálom! Egy ügyes barna fiatal ember képében jelent meg.

Elhozta többször és én hova tovább jobban meggyőződtem arról: hogy az álmaimban alkotott ideál alakot öltött.

Igen! Igen! Ezerszer jobban szerettem, mint „Pista urfi.”

Ezerszer kedvesebb, szellemesebb volt

— és nem károgott csak sutogott... édes... szerelmes szavakat....

Persze hallottam is aztán eleget az én kedves rokonomtól: hogy ideje lenne már beváltani annak a szerelmes szöke kis leánynak a fogadást....

Hát aztán tovább? — kérdezi magácska?

Minek folytassam tovább!

Azt a hollót, aki szívemben a „Pista urfi” helyét elfoglalta, magácska is ismeri.... ismeri bizony! A bácsikája az — aki azonban erősen tiltakozik az ellen, mintha ő olyan lenne, mint a fekete holló.

És ha csakugyan jól reá gondolok arra az édes, tiszta boldogságra, a melyet ő nyújtott nekem, azt mondom: ő fehér holló.

És jobb kívánsággal nem zárhatom be „az én hollóm” történetét, minthogy adjon az Isten magának is édesem egy ilyen fehér hollót.

Az én gyermekeim.

— Swerdna Károlytól. —

Az „Ellenzék” részére fordította: AMICA.

V.

(Folytatás.)

(14.)

Visszapillantva egy tetszik nekem, mint ha az igazságot mind a kettő tudta volna. mielőtt egy szót halottak volna róla. Láttam, hogy a két idegen láttára mind a kettő megrettent és ekkor Carlyon ur felállott és megakarta a Rozamond kezét fogni, de a gyermek kikerülte őtet és mellém ugrott, azonban nagy szemeit rémülve függesztettem a Carlyon ur sötét arcára.

nagyon könnyen válaszolhatnánk reá azzal, hogy: nincs. Hogy erre pedig egyáltalán van-e szüksége a városnak, arra meg szintén mindenki csak azt mondhatja: hogy bizony ráférne Kolozsvárra egy kis gyáripari lendület. A gyáripar fejlődése majdnem egyértelmű a vagyonsodásban való megerősödéssel. Főképpen azért nem tud Kolozsvár anyagilag haladni, mert ehhez legalkalmasabb eszköz: a gyáripar mondhatni merőben hiányzik. Eddig csak néhány szeszgyár, két vasöntő műhely és két asztalos műhely, no meg a gázgyár és a vasúti gépgyár, amely a gyáripar keretébe vág és ennyiben eszköze az anyagi fejlődésnek. Most újabban a vasúti pályaudvar szomszédságában épült fel a Reiter-féle gépgyár, melynek a belső berendezésén most serényen dolgoznak. A mint értesülünk, a gyár még a nyár folyamán megkezdí a működését. — A gyár hír szerint, százan felüli munkáskezet foglalkoztat s a kezelőszemélyzet is számottevő lesz. Ez is mindenesetre ad némi újabb lendületet a kolozsvári gyáriparnak, ha egy csapással nem is emeli gyárvárossá. Hallottunk ezenkívül valami börtény létesítéséről. Úgy látszik az eszme nem ért meg a létesítésre, mert jó idő óta nem hallani róla. Pedig ha egyáltalán komolyan vették érdekelte körökben ezt a kérdést, kár volna, ha abban hagynák, mert összetett erővel egy börtény létesítése Kolozsvárt nem tartozik a nagyobb kockázatokkal járó vállalatok sorába s a közvetlen érdekeltek kívül bizonyára minden más tényező meghozná a maga áldozatát arra, hogy a állalat létesítését előmozdítsa. Vegyük csak napirendre a kérdést az illetők s az sikerre fog vezetni. Csak kitartás egyfelől és pénz másfelől legyen meg hozzá. Az egyik meg van, a másikat meg kell szerezni.

— **Hány orvos van?** A belügyminiszeri jelentés szerint egész Magyarországon 4358 orvos volt 1897-ben. És ezek közül 1900 esik az 1,400.000 főnyi lakóssággal bíró városokra, a míg a közel 14 milliónyi vármegyei népességre csak 2958 orvos. Árva, Győr, Kis-Küküllő, Kolozs, szolnok-Dobó és Ujvármegyékben 10,000 lakóra 1,4 százalék orvos esik, sőt vannak megyék, a melyekben 10,000 emberre csak gy orvos esik.

A ország összes orvosai közül 2154 vlt hivatalos alkalmazásban, s 1897-bn még kevesebb, mint az előző esztendőben. Vannak egész megyék, a hol egyetlen körorvos sincs. Nem is volt. Még nem akad pályázó. Olyan nyomorult a körorvos fizetése, hogy efféle kldus-állapotra nem vállalkozhatik mvelt őr ember. Vannak megyék, a melyekben 40 — 50 forint a körorvosévi fizetése, sőt Fejérmegyében 26 forint fizetésért szolgál egy körorvoskét községet.

Uj ágyuk.

Azért őr el országunk sok millót, Mert szí más nagy-hatalmasság? .. Hogy forstülözö ágyukat önsenek; — S legyek jó ismételő fegyverek; — Melyek egymást gyilkolhassák? !

Pedig öbb von, egy részét a millioknak Egész-gyűnyre költeni: — Hogy öbb kö milli népünk legyen; Kiket plyó-főgokul lehessen Majdar, a csaba küldeni! ..

Kronikás.

— Teofilus, megörült az a gyermek? A feemet rátam; nagyon el voltam keseredve.

— Ez nem az a leány, a kit én neveltem! — kiáltá a téverem indulatosan és türelmet vesztve, mi rendesen. Ez nagyon könnyelmű, frivol é hóbortos teremtes! Hogy mereszél így irhozánk? — Haszon-talan, háadatan temetés! — Soha sem volt méltó a szeretetkre! Jacknak a kis uja is többet ér nála! Itt a levelet nem mutatjuk meg neki!

Egy pillanat alatt összegyűrt a papírosat és a tűzbe dobta.

De én kikaptam náit, mielőtt meggyuladt volna.

— Penelop, ne ted azt, — mondam elég szomorúan. Te tudod hogy ő nagyon fiatal — csak gyermek!

— Fialat és gyermek valóban! Szerintem egy léha, háládán teremtés! — kiáltá a testvérem indulván, a főköjtője fodrait hatalmasan rázva.

Nem válaszoltam. Az özegyűrt papíros kisimításával voltam elfoglal; a mint azt összehajtottam, a lap hátoldalán néhány szó kaptam meg a szememet a betűk egyenetlenek voltak, mintha egy jelen jött impulst követve írt volna. Lomolyodott szeművegemem kereszti jobb megnéztém és a következő sorokat olvastam —

„Oh Teobácsi, drága örem, bocssá meg, hogy így írok! — Nem téték róla — majd megszabad a szívem, nör magukra gondolk!

Félek Rózsahalomba menni miután az nem otthonom többé! Ugy érz, mintha nem mernék oda menni és magát látni.

(Folytatása következik.)

— **Hinaus.** Mivelhogy a fejétől kapja meg a hal azt a bizonyos pikáns illatot, amely után kilöki az ablakon, fejétől megszagozódott Bécs szid bennünket, mint a bokrot. S mi uri emberek nem teszünk ez ellen semmit. Ugy megyünk tovább az utunkon, mint-ha az utcán kiöltögeti ránk a nyelvét a suszterinas. Vannak azonban fölháborító szemtelenségek, amiért még akkor is megérdemli a botot, aki sérteget, ha suszterinas, vagy ami ezzel körülbelül egyértelmű, Deutsches Volksblatt a neve. Ez a kis trágár újság április huszonegyedikén a maga történelmi naptárában ezt írta:

Történelmi néptár és emléknapiok.

— Április 21. —

Kossuth Lajosnak, a hírhedt magyar komédiásnak, fejedelem-gyilkosok magasztalójának és politikai szélhámosnak a születési napja.

A hitvány kis történelmi följegyzést a soproni Oedenburger Zeitung vette észre s méltányolta is a maga érdeme szerint. Fölhívja a soproni lap a Deutsches Volksblatt magyarországi olvasóit, hogy ne vegyék többé a kezükbe ezt a szennyes papírost, mi meg a kereskedelemügyi miniszter ur figyelmét hívjuk föl erre az újságra. Ki kell tiltani Magyarországról, mivelhogy az ilyen írásmóddal szemben teljesen védtelenül állunk. Nekünk nincs lapunk, a mely képes lenne olyan hangon válaszolni ennek a bécsi hírlapnak, amilyen durva és aljas a támadás.

— **Időjárás.** Az ország nyugati felén az idő többé-kevésbé esős és keleti felén száraz. Eszt 1—5 mm. között: Budapest, Csáktornya, Zágrábn, Nagy-lakon, Szolnokon, Egerben és Kismárkon, 5—10 mm. között: Kis-Kartalon, Nagyszombatban, Keszthelyen, Zágrábn, 10—15 között: Magyarváron, Sopronban, Hetényben és Károlyvárosban. A hőmérséklet valamiel alacsonyabb a normálisnál.

— **Elajándékozott gyárak.** Angliában több eset volt reá, hogy üzletekben oadaajándékoztaik jól jövedelmező vállalatokat. Így néhány évvel ezelőt egy nagy értékű skót szesz-főződe tulajdonosa azzal lepte meg irodafőnökét, hogy átadta neki az egész gyárat, mert már elég pénzt szerzett. Az iroda főnök felénken jegyezte meg a fényes ajánlatra, hogy nincs elég pénze ily nagy vállalat folytatására. Erre a gazdag gyáros még a szükséges tőkét is előlegezte neki. Az új tulajdonos nem sokára gazdagabb volt, mint a nagylelkű ajándékozó. Egy londoni kereskedő, kinek üzlete évente átlag 10,000 dollárt jövedelmezett tisztán, azt, nem lévén családja, végrendeletében üzletvezetőjének ajándékozta, ki ifjuktora óta hűségesen szolgálta őt, megfelelő pénzösszeggel, melylyel az üzletet folytathatta. Az egykori üzletvezető ma London egyik legnagyobb kereskedője. Hogy az ily jötektett ne mindig várj jót, arról szomorúan győződött meg egy észak-angliai üzletember, ki néhány év előt visszavonulván az üzletől, ezt unokaöccsének adta át abban a hiszemben, hogy ez folytatni fogja az üzletet. Az unokaöccs azonban pár év múlva potom áron eladta az üzletet egy, e czéla alapított részvénytársaságnak. Mikor a nagybácsi e miatt szemrehányásokat tett neki, e szavakkal felelt: „Én legjobban értek üzlettemhez s neked nincs ahhoz semmi közöd“. Ez már igazán halálanság!

— **Libabörze.** Ez a különös intézmény Varsóban van, a hol évenként körülbelül három millió liba kerül eladásra. A börze tevékenysége szeptember vége felé kezdődik és körülbelül hat nyolcz hétig tart. Ezalatt az idő alatt Praga külvárosban rengeteg libabörze tartanak, ahol a Vízutal partján fekvő falvakból és éjszakának idején áthajtják őket a hidakon a zsidó-városrészekre, mert kizárólag ők foglalkoznak a városi libakereskedéssel. Mivel a libákat gyakran nagy távolságokból kell felhajtani a lengyel fővárosba, azért az elindulás előtt felcizomázzák őket. Ráeresztik a libákat finom homokkal behintelt nedves agyaföldre s a két anyagból védőburok rakódik lábaikra. A lengyelek legalább úgy hiszik.

— **A francia nemesség.** A Revue des Revues legújabb száma érdekes adatokat hoz a francia nemességről. Franciaországban 45,000 család tartja magát nemességnek. Ebből 25,000 olyan levonandó, mely nemességét nem tudja bebizonyítani. A többi 20,000 között is több, mint 19—20 felettéskes eredetű. Csak 450 francia család állíthatja joggal, hogy igazi kék vér eszögedez ereiben. A házassági ipar nagy virágzásnak örvend a francia nemesi osztályban, melynek segélyével elhomályosuló czimereiket ismét fényesre csiszolják. Így például csak az 1896-ik évben több, mint 100 milliónyi vagyion került Hymen rózsalánczain Amerikából Franciaországba. Hogy ezek a házasságok nem a legszerencsésebbek, az önként érthető.

— **A vadak zongorája.** Az afrikai benszüllöttek táncmulatásaiakon énekelni szoktak vagy pedig igen egyszerű hárfákat, dobokat és csengettyűket használnak. Így volt eddig, de most most egy Kongó állambeli feketebőrű muzsikális lángész olyan hangszert talált fel, mely a civilizált világban zongorának nevezett kinszerszám szerkezetét utánozza. Kisebb-nagyobb kivált dísznő tökök, rövidebb-hosszabb fapálcákra erősítve félkör-alaku hangszekrényen nyugosznak. Két kis fabottal, melyek végére gummidarabok vannak erősítve, verik a billentyűket vagyis a fapálcákat, a melyre hangot kicsaló tökök erősítve vannak. A furcsa szerszám neve madimba és nem könnyű vele boldogulni. Ezért a jó madimbajászó Kongó országában keresett ember és „művésztét“ igen jól fizetik.

— **A világ legnagyobb Röntgen-telepe.** Természetes, hogy ezt is Amerikában létesítették, hol mindent óriási arányban szeretnek létesíteni. Trowbridge tanár a new-

yorki egyetemen villamos kísérletek megejtésére végezt oly óriási erejű Röntgen-műszert állított elő, mely 120 leydeni üvegéből áll és 10,000 Planté-kamarácskából álló batteriából nyeri az erőt. A kísérletekhez szükséges feszítő 2 és fél millió Voltát közelít meg. Evvel az óriási teleppel sikerült már oly Röntgen sugarakat előállítani, melyek nemcsak a húst, de az emberi csontokat és inakat is átjárták. Ily hatalmas, persze nagyon költséges telepekkel valószínűleg sikerülni fog az anatómiának és gyógyászatnak nagy szolgálatot tenni.

— **Robogó színház.** Az ifjú Amerika mindenben tul akar tenni a vén Európán s szinte hihetetlennek látszó találmányokkal lepi meg napról-napra a világot. Legújában az a terv foglalkoztatja az amerikai vasutirányokat, hogy a kirándulovonatokon színelőadásokat rendezzenek s ez által az utasokat lehetőleg megkímélik az unatkozástól. Egyelőre négy vasúti hálózatra terjed ki e terv. A színházi előadások számára külön kocsit rendeznek be. A színházkoosi belsőjében az ülőhelyek lépcsőzetesen emelkedők lesznek és 50—60 személy számára elegendő helyet adnak. Az előadásokat délelőt 10 órakor fogják kezdeni és a színeszek rövid szüneteket tartva éjjelig fognak játszani. Vasárnap a színházkocsi templomná alakítják át a vallásos utasok számára s ez alkalommal a vasárnapi utazásra szerződött pap prédikálni fog az utazó közönségnek.

— **Egy Don Juan statisztikája.** Párisban egy fiatalember különös statisztikát állított össze. Két hónapon keresztül megszölitott az utcán minden egyedül sétáló nőt, aki megletést tett neki, felajánlván neki barát-ságot. Kimutatása szerint 95 nő közül 78 hajlandó volt megkölni az ismeretséget; 62 nőtől találtak kért, amit ezek közül 57-től meg is kapott. Ez utóbbi nők között 81 barna, 15 szőke és 11 veres haju volt. Leány 8, férjes nő 10, özvegy 7, elvált asszony 2 volt, a többinek állapotát nem tudta kideríteni. Kor-szerint is osztályozta a francia Don Juan ezeket a nőket, a kik 17 évestől 35 évesig volt 40, 35 évestől 45 évesik 15 kettő között 45—50 éves volt. Az 57 nő között 45 olyan volt, akiknek már volt egy vagy több barátjuk. Ez a statisztika 455 frankjába és 75 centimejébe került a Don Juannak.

— **Nagy családok.** Legnagyobb családjá, a legtöbb egyenes leszármazottja volt eddigelő Angliában Lady Templekn, Stouban (Angliában), kinek négy fia és kilencz lánya volt és halálakor 700 leszármazottat hagyott hátra. Mrs Honiwood Lenhamban 367-et, még pedig 16 gyermeket, száztizennegy unokát, kétszázhuszonnyolcz másodunokát, s kilencz harmadunokát. Mars Mary Neighbour, Ashurst Woodból őszázi. Mrs Haunah Harvey, ki száztizennyeg éves korában 1892-ben halt el s Mapperleyben temettetett el, 253 élő leszármazottat hagyott maga után, még pedig hat gyermeket 64 unokát, százegyvenkiléhez másodunokát s harminczannyi harmadunokát. Egy caughawari indiánus után, Montreát mellett hunyt el s 103 életévét élt, 1000 leszármazottat maradt. Három felesége volt egymásután, kikből 36 gyermeke született. Ezeknek gyermekeik, unokáik s másodunokáik voltak. E harminczhat gyermek közül huszonnyolcz még ma is életben van. Az új francia család-rendszer mellett jól esik ilyen bő áldásokról is hirt adni.

— **Vasúti vonat tengeren.** Olaszországból Sziciliába ezután csupán vasúton is utazhatik az ember; a messinai szoroson át lehet kelni anélkül, hogy az ember kénytelen volna kiszálni a vasúti kocsiból. Az átszállás úgy történik, hogy az egész vonatot külön e czéla épített hajóra szalasztják s átviszik. Olaszországból Sziciliába. Az első próba-átkeles a múlt vasárnap kitűnően sikerült; egy hat tcherkocsiból és személyszállító kocsiból álló vonatot szalasztottak rá egy hajóra, a mely ugy van építve, hogy a vonatot sulya alatt csak egy pár centimétert sülyedt. Csak a kikötés hosszadalmas egy kissé, mert a hajó sineit össze kell illeszteni a kitőben levő állomás sínparájával.

— **Kalap, mint vőlegény helyettes.** A német-alföldi törvény megengedi, hogy a gyarmatban lakó vőlegény keztyűjével helyettesítse magát a Hollandiában végbemenő esküvőnél. A vőlegény keztyűt küld haza, azt az egyik barátja fölhuzza s a menyasszonnyal öltár elé lép. És természetesen csak ideiglenes esküvő, melynek utána a funkcionáló barátunk csak annyi joga van, hogy a menyasszonyt a gyarmatokba vivő hajó fedélzetére kíséje s ott utakba bocssássa. Mikor a menyasszony megérkezik a vőlegényhez, akkor van a tulajdonképeni esküvő. És a szokás magában a hollandi gyarmatokban is lábra kapott, némi változtatással az ur-paia és jávai nők közt kötött házasságoknál, melyek mohamedán rítus szerint történnek. Az európai ember egyszerűen át írja a panghulunak (jávai mohamedán főpap), hogy akadályozza van a személyes megjelenésében, de „itt küldi a kalapját.“ Ezt a menyasszony valamelyik férfirokona a fejére teszi s a menyasszonnyal mohamedán rítus szerint, nem ideiglenesen, de véglegesen megesküszik a távollevő vőlegény javára.

— **Farkasok a déli vidéken.** Orsova környékén mint levelezőnk jelenti, farkasok garázdálkodnak. Az erdőben, úgy látszik, fölkapik az álluk a fenevadaknak és azért meg a városba is bemenészkednek. Tegnap éppen a város főterén sétálgatott egy farkas. Övé volt az egész főter, mert az emberek sietve elmenekültek előle. Bachmann Vilmos ékszerész azonban megemberelte magát, baltával megtámadta a farkast és olyan jól célzott, a mikor ütött, hogy kettéhasította a fenevad koponyáját. A veszedelmes állat ott puszult el a téren és csodájára járt a város aprajánagya. A város közelében ugyancsak tegnap egy nyáját támadott meg három farkas. A pásztorkor még jókor észrevették a veszedelmet s kutyáik segítségével visszazavarták az erdőbe a vérengző állatokat.

— **Elveszett** egy női dupla fedetli arany óra rövid arany lánczaval ma a majális utcájában. A becsületes megtaláló ha behozza az „Ellenzék“ szerkesztőségébe, 10 forint jutalmat kap.

Gyászrovat.

Bod Irén 1899. ápril. hó 26-án d. e. 9 órakor hosszu hervadás után Sz.-Udvahelyt meghalt.

Szerkesztőségi üzenetek.

B—g. Helyt. A folyasztsási adok kezelését május 1-én veszik át a regálé bérőlők. Erre vonatkozólag különben az új bérőlők lapunk honlapján számában értesítik majd a közönséget.

Olvasónak. Torda. Cikkét nem ad-hajuk ki. Ha pozitív adatok nem állanak rendelkezésére, csak egy hallomás után, egy egész testületet meghurezolni nem szabad.

A rossz gyomorról.

Az emberi organizmus minden szerve szoros összefüggésben van egymással. Egyiknek a megbetegedése föltétlenül maga után vonja a többi működésbeli zavarait is. Természetes tehát, hogy ha a gyomor rosszul működik, akkor a felvett tápszerék sem juthatnak el annak módja és rendje szerint rendeltetési helyükre: a véredényekbe. Azoknak tehát rossz a gyomruk, fölfognak és erőletlenednek.

Aki pedig ennek a lesoványodásnak elejét akarja venni annak kiváló gondot kell arra fordítani, hogy egyrészt gymra működését elősegítse; másrészt pedig, hogy mindazokat az akadályokat elhárítsa szervezetétől, melyek a jó emésztésnek valahogy útját állhatják.

Vigyázni kell első sorban az életrendre és tápszerekre. Szolgáljon utmutatásul a következő:

Meghatározott időtartamokban együnk. Leghelyesebben eszelezzünk akkor, ha reggel, délelben és este mindig ugyanazon időben étkezünk. Aki ezt nem teszi, az kárát vallja. Mert mi haszna, ha tápláló étellel élünk, ha rendetlen étkezés által az emésztés szabályos menetét megzavarjuk.

Ne igyunk tul sok italt, de viszont ne is tart-sz vissza magunkat az ivástól. Bizonyos mennyiségű folyadékra ugyanis szüksége van a szervezetnek, de ugy a nagyon sok, mint a nagyon kevés ártalmas a jó egészségre. Ne együnk kizárólagosan hús-féléit, vagy tisztánemléket. Az emberi szervezet vegyes táplálékra van berendezve.

A jeles italokat kerüljük. Ezek ugyan magukban véve ártalmatlanok, de a tápanyagok emésztését meggátolják.

Óvakodjunk a rosszul elkészített ételektől, ugyanazon ételek gyakori ismétlésétől és az étel-neműk izletlen feltárlási módjától.

A gymölés magrával le ne nyeljük, mert mint aféle emészthetetlen anyagok, izgatják kolletenél jobban a gyomrot és bélhurutos bajokat okoznak.

Vannak egyes éledelek, amelyek tulajdonképpen könnyen emészthetők és mégis ártalmasok az egészségre. Olyan éledelek azok, a melyekkel szemben bizonyos ellenszennvel, műnyelven szölvá: idioszinkraziával viseltetünk. Helytelenül jár el az, aki természetével dacolva, oly éledelehez nyul, melylyel szemben idioszinkraziája van. Nagyon kellemetlen gyomorhajokat okozhat neki ez a kísérlete!

Emésztési zavarokat okoz az ételek tökéletlen megválasztása is, a mi leginkább arra vezet-lelt vissza, hogy nagyon gyorsan eszünk, vagy pedig hiányos a fogazatunk.

Az emésztő nedvek hiányos összetétele és rendellenes mennyisége is okozhat emésztési zavarokat. A nyál hiánya nemcsak, hogy megnehezíti a keményítőtönemű anyagok megemésztését, de az onfeüli is káros, mert a gyomornedv elválasztásának egyik ingere nincs meg. De viszont a túlságosan sok nyál sem egészséges, mert a gyomornedv működését akadályozza.

Az emésztésre káros befolyást gyakorolhatnak még a gyomor és bélhuzamban letelepedő baktériumok is. Ezek az apró, mikroszkopikus nagyságú szervezetek bizonyos tekintetben szükségsek a jó emésztéshez. Ők idézik elő az étel-ek erjedését. Bajt okoznak azonban akkor, ha túlságosan elszaporodnak.

Aztvágyatlanság és a rossz gyomor oka, mint látjuk, igen különféle lehet. Ezeket az okokat kell eltávolítani akkor, ha ettől a kellemetlen és veszedelmes bajtól meg akarunk szabadulni.

Gazdaság.

Gazdák figyelmébe.

Mindenki tudja, hogy újabb időben a mezőgazdaságban a gépeknek mennyire fontos szerep jut, de az is meggondolandó, hogy a rossz gépekkel mennyi vesződség van. A gazda belátván a gépek használatának nagy fontosságát, igyekszik is azokat beszerezni. Mivel a gépekben nagy értékek hevernek, s ezen értékek csak huzamos használat után térülnek meg, tanácsos olyan gépeket beszerezni, melyek észszerűségük folytán előre láthatólag hosszas használatot engednek meg, melyek kevés munkaerőt igényelnek s könnyen kezelhetők és kifogástalan munkát is végeznek.

A kolozs-monostori m. kir. gazdasági tanintézetben abból a czélból, hogy a gazdák-nak gépek körülí ismeretei gyarapíttassanak, évről-évre szokott egy-egy géprőbát és gépismertetés rendeztetni.

Ez évben is több újabb gép helyzetetvén a tanintézetnél el, rendeztetik egy ilyen gép bemutatis.

Bemutatis alá kerülnek a következő vetőgépek: „Universal drill“, „Viktória drill“, „Unicum drill“ továbbá Somorjai és társai szántó-vető gépe.

A géprőbá helye a m. kir. gazd. tanintézet közvetlen szomszédságában lévő u. n. Sínalomb oldal. Ideje f. évi május hó 1-én délután 2—4 óra között.

A gép-próba nyilvános lesz s azon a gazdák minél nagyobb száma szívesen lát-tatik.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.)

Uj gyár.

Békes-Csaba, apr. 27.

Csaba város egy bécsi czéggel megkötöte a butor-szövet gyár föllállítására vonatkozó szerződést. Az építést májusban kezdik meg és 300 munkát fognak foglalkoztatni.

Tűz.

Lugos, apr. 27.

Karánsebes város lángokban áll. A tűz öt helyen pusztít és egyre tart. A katonaság és a lugosi tűzoltóság vonaton ment Karánsebesre. A lakosság iszonyu rémületben van, mert való-ságos szélvihar dühöng.

Az Erzsébet szobor.

Budapest, ápril. 28.

Az Erzsébet királyné szobora gyűjtött adományok közül — mint az O. É. hiteles forrásból értesült — eddig körülbelül **564.000** forint folyt be az állampénztárba. Ezenkívül még vagy 80.000 frt van bejelentve, amely összeget nagyrészt befizették ugyan, de csak a gyűjtések befejezte után szolgálatják be az állampénztárba. E szerint körülbelül **650.000** frtra rug az az összeg, melyre a gyűjtés végeredményeként számítani lehet.

Munkás lakások.

Budapest, apr. 28.

A m. kir. államvasutak különbözőbő műhelyeiben kerekén hat és félezer munkás foglalatokodik. Hosszabb idő óta tanulmányozzák az igazgatóságnál a kérdést, minő módzatok mellett lehetne ezek részöre megfelelő munkaslakházakat építeni. Nemcsak a munkás szövetkezetek, hanem magán vállalkozások is kiterjesztették figyelmüket a munkáslakások ügyere. Ezért a m. kir. államvasutak igazgatósága a megoldásnál tekintettel van arra, hogy ezeket a mozzalmakat ne bémítsa, sőt, a mennyire lehet, támogassa. A kimutatott szükséglet számbavételével mintegy 1,040 egyszobás és 256 kétszobás lakásra lenne szükség, a melyek felépítése 3,160.000 frtnyi költséget igényel. A kereskedelemügyi miniszter felhívta a m. kir. államvasutak igazgatóságát, hogy részletes munkatervet dolgozzon ki a munkás telepek létesítésére és költség fedezet iránt is tegyen javaslatot.

Zivatar.

Miskolcz, apr. 27.

Ma délután $\frac{1}{2}$, 6 órakor itt heves zivatar volt jégesővel.

Országgyűlés.

Budapest, április 28.

A képviselőház mai ülésén a kuriai bíráskodásról szóló törvényjavaslat volt napirenden.

10-től 1 óráig Kálmán Károly beszélt nagy derűtség között.

Erősen kikelt a kanczél szakasz ellen.

Kálmán beszéde teljesen kifárasztotta a Házat, mely után Plósz miniszter szólalt fel.

Ezután majdnem az egész Ház megszavazta a javaslatot. Kivéve Madarász Józsefet, Kende Bélát, Rakovszky Istvánt és Páder Rezsőt.

A részletes tárgyalásnál Szivák előadó indítványozta, hogy válasszák szét a csendőrség öltalmát és fedezetét, ne-hogy a csendőrség a választók védelmére való kirendelése semmiségi ok legyen.

Győry Elek, Ugron Gábor a szakaszti helyesnek tartják.

Horánszky pártolja Szivákot. Széll az eredeti szakasz pártolja, melyet óriási többséggel el is fogadtak.

Árverezik Mattasichot.

Budapest, ápril. 28.

Bécsből távirják, hogy Mattasich-Keglevics butorait elárverezték.

Lujza hercegnő mellszobrát egy elsőrangú párisi kereskedő vette meg.

Véletlen szerencsétlenség.

Budapest, apr. 28.

Bécsben, Károly Lajos főherczeg palotájában, tegnapi este az őr álló baka a segédkertészt lelőtte. Vizsgálatot indítottak.

Scharf Móríc meg halt.

Budapest, apr. 28.

Amsterdamból jelentik, hogy Scharf Móríc, ki a Tisza-Eszlári pörben szerepelt, meghalt.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felölő szerkesztő és lapfajladonos:

MAGYARY MIHÁLY.

